

PARAISTEN KAUPUNKI / SOSIAALIPALVELUYKSIKKÖ

Ohjeistus hyväksytty sosiaali- ja terveyslautakunnassa x/x 2020

HARKINNANVARAINEN TOIMEENTULOTUKI

Paraisten kaupungin ohjeet toimeentulotuen soveltajille

2021

Sisälllys

Sosiaalityön tavoitteet

Aikuissoisialityössä autetaan löytämään ratkaisuja arjen haasteisiin

Sosiaalityön palvelujen puoleen voi kääntyä esimerkiksi seuraavissa elämäntilanteissa

Toimeentulotuki yleisesti

Hakemuksen käsittely ja päätöksenteko

Toimeentulotuen suhde lastensuojeluun ja vammaispalveluihin

Takaisinperintä

Täydentävä toimeentulotuki

Ehkäisevä toimeentulotuki

Kiireellinen toimeentulotuki

Taloussosiaalityö

Määritelmä

Asunnoton

Ennakollinen lastensuojeluilmoitus

Harrastukset

Hautauskustannukset

Hautajaismenot

Perhejuhlat

Kielitesti

Kotiin hankittava irtain omaisuus/alkuavustus

Pakolaisten alkuavustukset

Lasten tarvikkeet

Lasten tapaamiskustannukset

Leirikoulut

Lääkemenot

Matkat

Muuta terveyttä edistävää

Muuttokulut

Pakastin

Palveluasumiseen liittyvät ateriakulut

Päihdekuntoutus

Ruokamenot

Opinnot

Saunamaksut

Silmälasit

Siivouspalvelut

Sähkömaksut

Tuettujen lomien omavastuut ja matkakulut

Työvaatteet

Vaatekustannukset

Varasto

Vuokravakuus

Vuokravelka

SOSIAALITYÖN TAVOITTEET

Sosiaalityöllä vahvistetaan voimavaroja ja tuetaan yksilöiden ja perheiden toimintakykyä ja itsenäistä selviytymistä. Tavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja ratkaista sosiaalisia ongelmia.

Aikuissosiaalityössä autetaan löytämään ratkaisuja arjen haasteisiin

Aikuissosiaalityössä työskentelevät sosiaalityöntekijät, sosiaaliohjaajat *sekä kenttätöitä tekevät lähihoitajat*. palveluntarpeen arviointi tehdään yhdessä asiakkaan kanssa, jolloin kartoitetaan ajankohtainen elämäntilanne. Työntekijät tapaavat asiakkaita toimistossa, kotona tai yhteistyökumppaneiden kanssa. Sääristössä on sopimuksen mukaan vastaanottoa Nauvossa, Korppoossa, Houtskarissa ja Iniössä.

Asiakkaiden kanssa etsitään vaihtoehtoja elämäntilanteen parantamiseksi ja motivoidaan asiakkaita muutoksiin. Lapsiperheiden kanssa työskenneltäessä otetaan huomioon koko perhe.

Yhteistyökumppaneita ovat muun muassa perhepalvelut, päihde- ja mielenterveyspalvelut, lastensuojelu, Kela, TE-toimisto, seurakunta, kotihoito, palo- ja terveystarkastaja, kolmannen sektorin toimijat sekä terveydenhuolto.

Sosiaalityön palvelujen puoleen voi kääntyä esimerkiksi seuraavissa elämäntilanteissa:

- elämänhallinnan haasteet
- asumiseen liittyvät ongelmat
- talouden hallinnan ongelmat ja ylivelkaantuminen
- alkoholi- tai muut päihderiippuvuus tai mielenterveyden ongelmat
- äkilliset kriisit, kuten ero, häättö tai kuolemantapaukset
- tarve sosiaalipalveluiden neuvontaan

TOIMEENTULOTUKI YLEISESTI

Vuoden 2017 alusta lukien toimeentulotukea haetaan Kelasta, joka ratkaisee asiakkaan oikeuden perustoimeentulotukeen. Kela ja kunta antavat neuvoja toimeentulotuen hakemiseen.

Kelalla on velvollisuus siirtää hakemus kuntaan, jos asiakas on esittänyt hakemuksissaan muita kuin perusosaan tai muihin perusmenoihin kuuluvia menoja. Lisäksi edellytetään, että asiakas on esittänyt pyynnön asian siirtämisestä toimeentulotukihakemuksen yhteydessä tai päätöksen saatuaan.

Kunta tekee päätöksen täydentävästä toimeentulotuesta ja ehkäisevästä toimeentulotuesta, joita perustoimeentulotuen asiakas voi tarvita.

Asiakas voi hakea täydentävää tukea tai ehkäisevää toimeentulotukea myös suoraan kunnasta, jos Kela on jo antanut hänelle ratkaisun perustoimeentulotuesta hakemusta koskevalle ajalle.

Kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kunta voi Kelan toimipisteiden ollessa kiinni myöntää toimeentulotukea poikkeuksellisesti ilman, että asiakkaan oikeutta perustoimeentulotukeen on kyseisenä ajanjaksona päätöksellä arvioitu ja ratkaistu. Tuki myönnetään näissä tilanteissa ehkäisevänä toimeentulotukena.

Hakemuksen käsittely ja päätöksenteko

Kun toimeentulotukihakemus on pantu vireille, viranomaisella on velvollisuus käsitellä ja ratkaista asia viivytyksettä. Lain määrittämän viivytyksetön käsittelyaika on 7 arkipäivää. Hakijalla on oikeus saada hakemuksensa käsiteltäväksi, vaikka näyttäisi todennäköiseltä, että hakemukseen tulee kielteinen päätös. Päätöksessä tulee ottaa kantaa kaikkiin hakemuksessa esitettyihin vaatimuksiin. Päätös tehdään kirjallisesti silloinkin, kun hakemus on esitetty suullisesti viranomaisen suostumuksella. Päätös on annettava asianosaiselle tiedoksi ja perhettä koskeva toimeentulotukipäätös tulisi antaa tiedoksi ensisijaisesti sille, joka on tukea hakenut. Muutoksenhakuaja ei ala kuluu, ellei päätöstä ole annettu tiedoksi. Jos asiakas on jo saanut päätöksen hakemaansa asiaan ja hakee uudelleen toimeentulotukea samaan asiaan ja samoin perusteluin, ei asiakkaalle tehdä uutta päätöstä. Asiakkaalle postitetaan kirje, jossa todetaan, että olette jo saaneet asiassa muutoksenhakukelpoisen päätöksen, josta olette voineet hakea muutosta eikä asiassa anneta uutta ratkaisua.

Toimeentulotuen suhde lastensuojeluun ja vammaispalveluihin

Taloudellista tukea voidaan myöntää myös muun muassa lastensuojelulain, sekä vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain nojalla. Toimeentulotuen suhde näihin tukimuotoihin on viimesijainen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että mikäli henkilö tai perhe on oikeutettu taloudelliseen tukeen ensisijaisten lakien perusteella, kyseinen tuki tulee myöntää näiden lakien nojalla. Kunnan on myös lastensuojelulain mukaan aina sijaishuollon päättymisen jälkeen järjestettävä lapselle tai nuorelle jälkihuolto tukemalla muun muassa taloudellisin tukitoimin sijaishuollossa ollutta lasta tai nuorta sekä hänen vanhempiaan ja huoltajiaan, sekä henkilöä, jonka hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on. Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy, kun nuori täyttää 25 vuotta. Vammaista toimeentulotuen hakijaa on neuvottava hakemaan niitä palveluita ja taloudellisia tukitoimia, joita hän voi saada vammaispalvelulain nojalla. Vammaisella henkilöllä tarkoitetaan vammaispalvelulaissa henkilöä, jolla vamman tai sairauden johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista.

Takaisinperintä

Takaisinperinnästä määrätään pääsääntöisesti samalla kun päätetään toimeentulotuen myöntämisestä. Määräys kirjataan toimeentulotuen myöntämispäätökseen. Päätöksestä tulee ilmetä, mistä tuloista tai varoista tuki on tarkoitus periä takaisin. Takaisinperintä tehdään esimerkiksi tilanteissa, joissa toimeentulotukea myönnetään odotettavissa olevaa etuutta tai jatkuvaa tai kertaluontoista tuloa, korvausta tai saamista vastaan. Takaisinperintä voi kohdistua odotettavissa olevaan etuuteen vain siltä osin, kuin sitä on maksettu samalta ajalta kuin toimeentulotukea ja takaisinperittävä summa voi olla enimmillään myönnetyn toimeentulotuen suuruinen. Toimeentulotukea voidaan periä myös varallisuudesta. Varallisuutta voi olla esimerkiksi osuus jakamattomaan kuolinpesään, johon tuen saajalla on oikeus, mutta joka ei ole hänen määrättävissään tukea myönnettäessä. Takaisinperinnästä voidaan määrätä myös esimerkiksi silloin, kun tuen saaja omistaa kiinteää tai muuta omaisuutta, jonka realisointi ei ole voinut tapahtua niin nopeasti, että toimeentulotuen tarpeelta olisi välttytty. Varallisuudesta perittäessä takaisinperinnästä

päättää hallinto-oikeus. Toimeentulotukilain nojalla tuki voidaan periä takaisin myös tuen myöntämisen jälkeen tehtävällä hallinto-oikeuden päätöksellä esimerkiksi silloin, kun viranomaista on erehdytetty tuen antamiseen. Tuki voidaan periä vastaavasti takaisin myös henkilöltä, joka on tahallisesti laiminlyönyt velvollisuutensa ilmoittaa tuen myöntämiseen vaikuttavien olosuhteiden muutoksista. Takaisinperintä ei saa vaarantaa korvausvelvollisen tai sellaisen henkilön toimeentuloa, josta hän pitää tai on velvollinen pitämään huolta. Takaisinperinnän ei pidä aiheuttaa asiakkaalle uutta toimeentulotuen tarvetta eikä takaisinperintää saa kohdistaa vastaisiin toimeentulotukiin. Toisinaan on tarkoituksenmukaista luopua takaisinperinnästä silloinkin, kun siitä on määrätty toimeentulotukea myönnettäessä.

TÄYDENTÄVÄ TOIMEENTULOTUKI

Täydentävää toimeentulotukea myönnetään harkinnanvaraisesti hakijan tai perheen erityistilanteesta johtuviin menoihin. Täydentää toimeentulotukea haettaessa on ensin haettava perustoimeentulotukea Kelasta, koska tukea ei voida myöntää ilman voimassaolevaa perustoimeentulotuen päätöstä.

Täydentävää toimeentulotukea myönnettäessä otetaan huomioon tarpeellisen suuruisina erityismenot, joita ovat muut kuin toimeentulotukilain 7 b §:ssä tarkoitetut asumisesta aiheutuvat menot sekä henkilön tai perheen erityisistä tarpeista tai olosuhteista johtuvat, toimeentulon turvaamiseksi tai itsenäisen suoriutumisen edistämiseksi tarpeelliseksi harkitut menot (Toimeentulotukilaki 7 c §). Täydentävän toimeentulotuen harkinnassa huomioon otettavia asioita:

- hakijalla on muita kuin perustoimeentulotuessa huomioitavia asumismenoja
- hakijalla on lapsen harrastusmenoja, joiden huomioiminen katsotaan tarpeelliseksi.
- hakija on ollut pitkäaikaisesti tai toistuvasti toimeentulotuensaajana
- hakijalla on erityinen elämäntilanteeseen ja olosuhteisiin liittyvä tarve tai meno, jonka huomioiminen katsotaan tarpeelliseksi
- hakijalla on pitkäaikainen tai vaikea sairaus tai muu erityinen tilanne eivätkä perustoimeentulotuki ja muut etuudet kata kaikkia tarpeelliseksi katsottuja menoja

EHKÄISEVÄ TOIMEENTULOTUKI

Ehkäisevän toimeentulotuen tarkoituksena on edistää henkilön ja perheen sosiaalista turvallisuutta ja omatoimista suoriutumista sekä ehkäistä syrjäytymistä ja pitkäaikaista riippuvuutta toimeentulotuesta (Toimeentulotukilaki 1 § 2 momentti). Ehkäisevän toimeentulotuen myöntäminen perustuu yksilökohtaiseen harkintaan. Ehkäisevä toimeentulotuki on sosiaalityön työväline ja tuen myöntäminen edellyttää asiakassuunnitelman laatimista yhdessä asiakkaan kanssa. Pääsääntöisesti tukea myönnetään kertaluonteisesti.

Tavoitteena on, että myönteiset vaikutukset ovat mahdollisimman kestäviä.

Ehkäisevän toimeentulotuen harkinnassa huomioon otettavia asioita:

- Ei edellytä että hakijalla on oikeus perus- tai täydentävään toimeentulotukeen.
- Tuen tarve liittyy usein johonkin elämänmuutokseen tai äkilliseen kriisitilanteeseen: lähiomaisen kuolema, vakava sairastuminen, rikoksen uhriksi joutuminen, onnettomuus, avioero

- Tuetaan aktivoitumista ja omatoimisuutta, esimerkiksi opiskelua tai työllistymistä tilanteessa, jossa muut ensisijaiset tukijärjestelmät eivät ole käytettävissä.
- Ylivelkaantumisesta aiheutuvien vaikeuksien lieventäminen ja velkakierteen hallintaan saattaminen asiakkaan kokonaistilanne huomioiden. Pyritään ehkäisemään maksuhäiriömerkinnän syntyminen kohtuullisissa määrin harkinnan mukaan.
- Hakijalle annetaan talousneuvontaa ja hänet ohjataan tarvittaessa velkaneuvontaan.

KIIREELLINEN TOIMEENTULOTUKI

Jos täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen tarve on kiireellinen, tuen myöntää se kunta, jossa hakija tai perhe oleskelee hakemusta tehtäessä. Jos perustoimeentulotuen hakemusta ei vielä ole tehty, ohjataan hakijaa tekemään hakemus Kelalle ja pyytämään Kelaa käsittelemään perustoimeentulotukea koskeva hakemus kiireellisenä. Kiireellisessä tilanteessa päätös on tehtävä samana tai viimeistään seuraavana arkipäivänä hakemuksen saapumisesta ja muussa tapauksessa viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä hakemuksen saapumisesta. Kiireellinen tilanne toimeentulotukipäätöksen teossa on äkillinen ja ennalta arvaamaton tilanne, johon henkilö ei ole kohtuudella voinut varautua. Tällainen voi olla taloudellinen, terveydellinen tai sosiaalinen kriisitilanne, kuten väkivallan tai rikoksen uhriksi joutuminen, erotilanne tai toimeenpanokelpoisen häätpäätöksen saaminen tai päihde- ja mielenterveysongelmista johtuvat elämänhallinnan suuret haasteet. Rahattomuus sinänsä ei ole peruste saada toimeentulotukea kiireellisenä. Kelan aukioloaikojen ulkopuolella myönnettävä kiireellinen toimeentulotuki myönnetään ehkäisevänä toimeentulotukena ja on määrältään vähäistä ja kestoltaan lyhytaikaista. Kysymykseen voi tulla esimerkiksi välttämätön kuljetus, ravinto ja hätämajoitus. Päätökset virka-ajan ulkopuolella tekee sosiaalipäivystys. Lisäksi asiakasta voidaan ohjata hakemaan Paraisilla jaettavaa ruoka-apua.

TALOUSSOSIAALITYÖ

Toimeentulotukea haetaan pääsääntöisesti kirjallisesti (mutta ei kuitenkaan pelkällä tekstiviestillä). Suulliset hakemukset otetaan vastaan kiireellisissä tapauksissa.

Taloussosiaalityö on talouteen ja toimeentuloon liittyvä sosiaalityön työorientaatio, jonka tavoitteena on asiakkaan taloudellisen toimintakykyisyyden vahvistaminen. Taloudellinen toimintakykyisyys sisältää sekä asiakkaana olevan henkilön kyvyn että mahdollisuuden toimia ja olla osallisena omassa taloudenpidossa. Taloussosiaalityö näkyy sosiaalityön käytännöissä seuraavissa osa-alueissa: suunnitelmallinen sosiaalityö, etuudet, taloudellinen ohjaus ja neuvonta sekä psykososiaalinen työ ja rakenteellinen työ.

Määritelmä:

Pitkäaikaisella toimeentulotukiasiakkaalla tarkoitetaan kuukausia kestänyttä asiakkuutta. Toimeentulotuen toistuviasiakkaalla tarkoitetaan tilannetta, jossa toimeentulotuen tarve on viimeisen vuoden aikana ollut keskimäärin joka toinen kuukausi (vähintään 6 kuukautena 12:sta).

ASUNNOTON

Kriisimajoitus järjestetään akuutissa asunnottomuustilanteessa ja se on väliaikaista, lyhytkestoista ja päättyy viimeistään, kun asiakas saa oman asunnon. Kriisi- ja tilapäismajoituksen järjestää ensisijaisesti asiakkaan kotikunta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen myöntää tällöin se kunta, josta kriisi tai tila-

päismajoitus on myönnetty. Jos asiakas on asunnoton eikä hänelle ole myönnetty kriisi- tai tilapäismajoitusta, tekee oleskelukunta akuutissa tilanteessa arvioinnin tarvittavista kiireellisistä palveluista ja myöntää harkinnan mukaan ehkäisevää tai täydentävää toimeentulotukea. Kela ilmoittaa pääsääntöisesti sosiaalipalvelun tarpeesta kotikuntaan.

Jos osoitteena on Poste Restante, hakijan tulee todistaa oleskelevansa paikkakunnalla. Asiakkaan on asioitava palvelua saadakseen Paraisten sosiaalikeskuksessa.

ENNAKOLLINEN LASTENSUOJELUILMOITUS

Ennen lapsen syntymää asioista vastaa aikuissosiaalityö. Lastensuojeluun otetaan yhteyttä viimeistään kolme kuukautta ennen lapsen laskettua syntymää. *Palvelutarpeenarvio lähetetään lastensuojeluun.* Jos huoli perheestä jatkuu, tehdään lapsen synnyttyä palvelutarpeen selvitys/lastensuojeluilmoitus, jolloin vastuu siirtyy lastensuojeluun. Äidillä on oikeus saada päihdeettömyyttä tukevia sosiaali- ja terveystalouksia raskauden aikana. Päihdekuntoutuksen asiakasmaksuihin voidaan myöntää harkinnan mukaan ehkäisevää toimeentulotukea.

Mikäli perheen lastensuojelun tarve johtuu oleellisin osin puutteellisesta toimeentulosta, on sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen tarvittaessa huolehdittava lapsen ja perheen toimeentuloedellytyksistä. Perheen ongelmiin on puututtava järjestämällä riittävä tuki.

HARRASTUKSET

Aikuiset: Sisältyy pääosin jo perusosalla katettaviin menoihin. Harkinnan mukaan voidaan aikuisille asiakkaille myöntää ehkäisevää tai täydentävää toimeentulotukea harrastustoimintaan esimerkiksi osana pitkäaikaistyöttömän tai päihdekuntoutujan kuntoutumista tai osana maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelmaa. Aikuisen harrastustoiminnan tukemisen lähtökohta on tukea harrastuksen aloittamisvaihetta, ei pysyvästi. Liikunnallisen harrastuksen tukemiseen voidaan kohtuullisin määrin ottaa toimeentulotuessa huomioon terveydellisin syin jos asiakkaalla on asiasta lääkärinlausunto.
Harkinnan mukaan noin 60€/vuosi (sisältää esim pyörä)

Ohjataan ensisijaisesti kunnan tarjoamien harrastusmahdollisuuksien pariin, esim. kansalaisopistoon.

Lapset: Erillisiä harrastusmenoja myönnetään vasta esikouluikäisyydestä lähtien, tätä nuorempien harrastusmenot katsotaan katettavan perusosalla. Lasten tavanomaisiin harrastusmenoihin voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea yhteen harrastukseen yhteensä *enintään 300€* per vuosi silloin kun kyseessä on toimeentulotuen pitkäaikainen asiakas tai kun pitkäaikainen harrastus on vaarassa päättyä perheen taloudellisten vaikeuksien vuoksi. *Harkinnan mukaan voidaan myöntää enemmän erityisistä syistä.* Välineisiin erikseen myönnetty toimeentulotuki vähennetään vuosittaisesta *300€* harrastemenokorvauksesta.

Lasten harrastukseen liittyviä tai muuhun kohtuuhintaiseen (korkeintaan 150€) leiriin myönnetään lisäksi korvausta korkeintaan 1/vuosi. Eri tahoilta myönnettävä tuki on sovittava yhteen. Vaatteet jotka kuuluvat urheiluun kuuluvat perusosaan, poikkeuksena välttämättömät urheilu- ja pelipaidat. Kengät ja suojavarusteet kuuluvat välineisiin. Korvaus matkakustannuksista voidaan myöntää ainoastaan, mikäli mahdollisuutta harrastukseen ei ole omalla paikkakunnalla.

Selvitetään mahdollisuuksia saada alennettuja kausimaksuja ja edullisia välinevuokria.

Lastensuojeluasiakkuudessa olevalle lapselle järjestetään taloudelliset tukitoimet hänen asiakassuunnitelman mukaan ensisijaisesti lastensuojelulain perusteella.

HAUTAUSKUSTANNUKSET

Hautausavustukset käsitellään ensisijaisesti Kelassa. Kunnat vaativat perustoimeentulotuen ratkaisemista ennen hautausavustusten käsittelyä. Hautauskuluja haetaan siitä kunnasta, missä vainajalla on ollut kotipaikka. Mikäli kotipaikka ei ole ollut, hautauskuluja haetaan siitä kunnasta missä henkilö on ennen kuolemaansa vakituisesti oleskellut. Vainajalta maksamatta jääneet maksut eivät oikeuta toimeentulotukeen, vaan ne ovat kuolinpesän velkaa, ja ne lähetetään omaisille, jolle ilmoitetaan velvollisuudesta tehdä perukirja.

Hautauskustannusten yhteydessä otetaan huomioon kuolinpesän varat. Ellei kuolinpesällä ole varoja, omaiset eivät ole velvollisia maksamaan laskuja eikä muuta vastaavaa, mutta heidän on ilmoitettava asiasta perunkirjoituksen yhteydessä tai viimeistään kuukauden kuluessa perunkirjoituksesta, jotta vainajan velat eivät siirtyisi heille. Toisin sanoen kuolinpesä pitää hakea konkurssiin jotta vapauduttaisiin korvausvelvollisuudesta. Jos omainen tarvitsee neuvoja kuolinpesän hoitamisessa, voi hänet ohjata olemaan yhteydessä oikeusaputoimistoon. Jos vainajalla ei ole omaisia, ohjataan yhteydenottajaa olemaan yhteydessä oikeusaputoimistoon tai valtiokonttoriin.

Välttämättömiin hautausmenoihin myönnetään harkinnan mukaan täydentävää toimeentulotukea edullisimman vaihtoehdon mukaan kuitenkin enintään 1400€ kun kuolinpesän varat ovat riittämättömät. On esitettävä perukirja ja selvitys kuolinpäivän rahavaroista ja pankkitilien saldoista sekä tarvittaessa tiliotteet. Tarkistetaan olisiko asiakkaalla ollut varoja hautauskustannuksiin ennen laskujen maksamista; hautauskuluista huolehditaan tärkeysjärjestyksessä ensisijaisesti. Mikäli vainajalla on ollut varoja realisoitavissa, voidaan hakemus hautausmenoihin hylätä tai vaihtoehtoisesti tehdä perintäpäättös kuolinpesän varoista. Virkatodistuksesta aiheutuneet kulut voidaan tämän lisäksi huomioida tukea myönnettäessä. Kustannukset käsittävät: arkun, uurnan, kuljetukset, apumiehen, arkkuun laittamisen, kukat, seurakunnan kustannukset tuhkaus, haudan kaivuu, hautapaikka (kustannukset seurakunnan taksan mukaan).

Toimeentulotukea ei myönnetä vaatteisiin, muistotilaisuuteen, matkoihin (poikkeuksena lähiomainen), kuolinilmoitukseen, hautakiveen eikä haudan hoitoon. Asunnon tyhjennys kuuluu vuokranantajalle eikä siihen myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Kirkkoon kuulumattomien pakolliset lisäkustannukset huomioidaan hinnaston mukaan. Hautauskultujen myöntämisperusteet ovat yhdenmukaiset, riippumatta uskontokunnasta tai seurakuntaan kuulumisesta. Jos henkilö on kuollut ulkomailla neuvotaan omaisia olemaan ulkoasiainministeriöön yhteydessä. Vainajan kuljetuskuluihin ei myönnetä täydentävää toimeentulotukea. Hautauskuluihin ulkomailla ei myöskään myönnetä täydentävää toimeentulotukea.

Perillisittä kuolleiden henkilöiden kohdalla valtiokonttorin nimeämä asiamies hoitaa käytännön asiat perunkirjoitusta myöten. Sukuselvitys voidaan tilata sosiaalitoimen puolesta.

HAUTAJAISMENOT:

Kun on kyse lähiomaisen (vanhemman, lapsen, sisarten, puolison, isovanhemmat) hautajaisista. Voidaan erityismenoina hyväksyä kukkien kustannukset enintään 35€ ja matkat hautajaisiin

Edullisimman vaihtoehdon mukaan. Hautajaismatkoihin ulkomaille ei myönnetä tukea (vain maan rajalle asti).

KIELITESTI

Kertaluonteisesti voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea osana kansalaisuushakemusta pitkäaikaisille toimentulotukiasiakkaille. Tietojärjestelmään kirjataan että on myönnetty.

KOTIIN HANKITTAVA IRTAIN OMAISUUS / ALKUAVUSTUS

Kodin irtaimistohankintoihin voidaan myöntää ehkäisevää tai täydentävää toimeentulotukea, kun se hakijan tausta ja olosuhteet huomioon ottaen on välttämätöntä kodin perustarvikkeiden saamiseksi esimerkiksi pitkän laitoshoidon tai asunnottomuuden jälkeen. Välttämättömiä hankintoja ovat patja, sänky, *vuodevaatteet*, pöytä, tuolit, sekä ruokailuvälineet *ja tarpeelliset astiat*. Pitkäaikaisesti pienillä tuloilla elävän henkilön tai perheen voi olla vaikea suoriutua yllättävästä menosta, esimerkiksi kodin irtaimiston rikkoutumisesta. Yksittäisiin kodinhankintoihin voidaan myöntää avustusta, kun hankinta on välttämätön eikä hakijalta voida tulotaso huomioden edellyttää säästämistä isompia hankintoja varten. Asiakkaita ohjataan hankkimaan kalusteet, laitteet ym. käytettyinä.

KODINHANKINNAT EUROMÄÄRIÄ HARKINNAN TUEKSI

Kun asuntoon muutettaessa ei ole mitään irtaimistoa eikä ole mahdollisuutta niitä hankkia/saada myönnetään enintään 250€, tämän *lisäksi lapsiperheille voidaan myöntää 50€/lapsi*.

Kun tukea haetaan yksittäisiin kodinhankintoihin (pitkäaikainen toimeentulotuen saaminen, pienituloisuus tai sairaus, erityiset olosuhteet ja tarpeet) käytetään harkinnan varaisesti seuraavia euromääriä:

- pesukone 400€ (sisältyy kuljetus ja asennus sekä vanhan poisvienti)
- jääkaappi 200€ (mikäli se ei kuulu asunnon perusvarusteisiin)
- runkopatja 150€ (sisältää sijauspatjan ja sängynjalat)
- parisänky (*käytetty*) + *patja tai 2 hengen runkopatja* 200€
- sänky 80€
- patja 60€
- pölynimuri 60€
- mikroaaltouuni 60€ (*lapsiperheille*)

Pesukoneen hankintakulut voidaan myöntää lapsiperheille *enintään joka viiden vuoden välein, korjaus tarvittaessa kolmen vuoden välein. Ensisijaisesti hankitaan käytettynä tai korjataan. Jos pesukone hajoaa kehoitetaan hakijaa ensin selvittämään korvausmahdollisuutta kotivakuutuksen kautta. Vakuutusyhtiön korvauspäätös tulee liittää hakemukseen.*

Koskee myös aikuisia ja yksiasuvia jos taloyhtiössä ei ole pesutupaa tai pesukoneen hankinta on perusteltua esimerkiksi terveydentilan vuoksi.

Ohjeet koskevat kaikkia, poikkeuksena ne henkilöt joilla ei ole mitään omaisuutta tai tarvikkeita joille voi erityisistä syistä harkinnan mukaan myöntää enemmän kuin ylläolevat kodin hankinnat.

PAKOLAISTEN ALKUAVUSTUKSET

Alkuavustuksena voidaan myöntää 300 € yksinäiselle henkilölle, 450 € pariskunnalle sekä lapsiperheelle lisäksi 100 €/lapsi. Yhteistalouteen muuttavalle yksinäiselle henkilölle voidaan myöntää 250 €. Vastaanotokeskuksesta kuntaan itsenäisesti muuttaville voidaan myöntää alkuavustus edellä mainittujen euromäärien mukaan. Perheenyhdistämisen kautta kuntaan saapuvalle voidaan myöntää alkuavustusta seuraavasti: perheenkokoajan puolisolle 400 €, lapselle/alaikäiselle sisarukselle 200 €/lapsi, alaikäisen perheenkokoajan huoltajalle 700 € sekä pariskunnalle 1 100 € (lapsen huoltajat/huoltaja ja tämän puoliso). Nämä henkilöt saapuvat suoraan lähtömaista tai pakolaisleireiltä. Samoja euromääriä sovelletaan, jos pakolaiselle myönnetään kuntapaikka esim. kiintiöpakolaiset.

Kiintiöpakolaisille tai perheenyhdistämisenä maahan saapuneille henkilöille, voidaan kertaluonteisena myöntää tukea talvivaatteisiin 130 € henkilö

Valtio korvaa pakolaistaustaisten toimeentulotukikulut kolmelta ensimmäiseltä vuodelta oleskeluluvan saamisesta

LASTEN TARVIKKEET

Lasten tarvikkeet sisältyvät pääsääntöisesti lasten perustoimeentulotuessa huomioitavaan perusosaan. Tapauskohtaiseen harkintaan perustuen voidaan myöntää täydentävää toimeentulotukea välttämättömiin hankintoihin. Asiakkaita ohjataan hankkimaan tarvikkeet käytettyinä.

Harkinnan tueksi seuraavat euromäärät:

- yhdistelmävaunut 200€
- vaunut 150€ Erityisvaunut harkinnan mukaan.
- lastenrattaat 85€ Sisarusrattaat otetaan huomioon 250€ asti silloin kun lasten ikäero on alle 2 vuotta.
- pinnasänky 70€ ja patja 50€
- juniorisänky 80€ ja patja 60 €
- turvakaukalo tai turvaistuin 70€
- pyöräilykypärä 20€
- Kertakorvauksena otetaan huomioon yksi polkupyörä 7–18-vuotiasta lasta kohden, enintään 150€.

Yhdelle perheelle voidaan myöntää yhdenlaisiin vaunuihin/rattaisiin tukea vain kerran . Lastensuojelun piirissä olevien lasten kohdalla pyritään yhteensovittamaan perheen tuet.

LASTEN TAPAAMISKUSTANNUKSET

Tapaamiskustannukset kuuluvat perustoimentulon piiriin ja niihin haetaan tukea Kelasta.

LEIRIKOULU ja koulun järjestämä muu vastaava toiminta

Perusopetukseen kuuluva toiminta järjestetään ensisijaisesta koulusta

LÄÄKEMENOT

Lääkemenot kuuluvat perustoimentuen piiriin ja tuen niihin myöntää Kela.

Sosiaalityöntekijän erityisellä harkinnalla voidaan kertaluonteisesti myöntää tukea yhden kuukauden lääkkeisiin, mikäli asian selvittely on Kelassa kesken ja/tai hakija ei ole saanut lääkäriltä tarvittavaa lausuntoa Kelaan. Päätökseen tulee kirjata että tuki on kertaluontoinen.

MATKAT

Pääsääntöisesti kaikki matkakulut kuuluvat perusosalla katettaviin menoihin ja Kela huomioi työmatkakulut erikseen laskelmassa.

Työvoimapoliittisessa toimeenpiteessä (esim. kurssi, työkokeilu..) aloittavalle voidaan myöntää tukea ensimmäisen kuukauden bussikortin hankkimiseen. Jatkossa katsotaan, että työmarkkinatukeen sisältyvä kulukorvaus on tarkoitettu matkakuluihin. Omaehtoiset opiskelut työmarkkinatuella eivät oikeuta matkатуkeen.

Opiskelijalle, jolla on opintotukioikeus, voidaan matkakulut myöntää kuukausittain edullisimman matkustustavan mukaan. Edellytyksenä, että asiakas on muuten oikeutettu toimeentulotukeen.

Matkakustannukset korvataan halvimman matkustustavan mukaan (aluekortti) tai erityisistä syistä km-korvaus 0,20€/km

Mikäli asiakkaalle on myönnetty kuntoutustukea ammatilliseen kuntoutukseen Kela voi myös korvata tarpeellisia ja kohtuullisena pidettäviä opiskeluun liittyviä matkoja, eikä synny oikeutta kunnalta myöntämään tukeen.

Kuntouttavassa työtoiminnassa olevien matkakustannukset maksetaan kuntouttavasta työtoiminnasta tehdyllä päätöksellä ja kustannukset eivät tule täydentävästä toimeentulotuesta.

MUUTA TERVEYTTÄ EDISTÄVÄÄ

Lisäravinteet + erityisruokavalio joiden tarve on todettu julkisen sektorin lääkärin toimesta ja joita ei korvata Kelan kautta voidaan myöntää harkinnan mukaan ottaen huomioon asiakkaan kokonaiselämäntilanne. Kyseessä pitää olla vaikeat terveydelliset tilat kuten esimerkiksi keliakia, syömishäiriöt tai vaikea aliravitsemustila ja tarvetta on kustannuksiltaan tavanomaisesti kalliimmille elintarvikkeille. Tukeavoidaan myöntää 25€/kk.

Aikuiselle voidaan myöntää polkupyörä jos se hankitaan koulu-, työ ja kuntouttavan työtoiminnan matkoja varten korkeintaan 60€.

MUUTTOKULUT

Muuttokulut haetaan ensisijaisesti Kelan kautta. Harkinnanvaraisen hakemuksen liitteeksi on toimitettava Päätös Kelaan. Lisäksi tulee selvittää eri vaihtoehtojen kustannukset ja mahdollinen tuki myönnetään edullisimman vaihtoehdon mukaan. Tuki myönnetään maksusitoumuksena johon merkitään enimmäissumma ja osoitteet joiden välillä muutto tehdään.

PAKASTIN

Pakastimeen ei myönnetä toimeentulotukea

PALVELUASUMISEEN LIITYVÄT ATERIAKULUT

Palveluasumiseen liittyvästä ruokalaskusta voidaan täydentävään tukeen oikeuttavana menona huomioida se osuus joka ylittää perusosan kattamat ruokamenot (49%). Jos perustoimeentulotuen laskelma on ylijäämäinen, niin tehdään täydentävän laskelma, jossa huomioidaan tulona Kelan peruslaskelman ylijäämä ja menona ruokalaskusta huomioitava osuus.

Asiakas ohjataan hakemaan asiakasmaksun alentamista jos toimeentulotuen tarve syntyy palveluasumisesta aiheutuvista kuluista.

PERHEJUHLAT

Tärkeiden *perheen lapsille järjestettäviin juhlatilaisuuksiin kuten*, ristiäiset, rippijuhlat, valmistujaiset, voidaan pitkään toimeentulotukea saaneelle perheelle myöntää enintään 100 euroa.

PÄIHDEKUNTOUTUS

Päihdehuoltoon (katkaisuhoidot, kuntoutukset) liittyviin asiakasmaksuihin haetaan tukea Kelasta.

Mikäli Kela ei huomioi asiakasmaksujen osuutta kokonaan, voidaan niihin harkinnalla myöntää täydentävää toimeentulotukea.

OPINNOISTA

Täydentävää toimeentulotukea voidaan myöntää tarpeellisiin menoihin. Tällaisia menoja ovat mm. *toisen asteen* oppikirjat (*ensisijaisesti lainataan tai ostetaan käytettyinä*), opintojaksojen ja edullisimman vaihtoehdon mukaan, opinnoissa tarvittava laskin (pitkän matematiikan/fysiikan opiskelijalla korkeintaan 150€), ylioppilaskirjoitusmaksut, ylioppilaskunnan jäsenmaksu sekä opiskelussa vaadittavat työvaatteet ja muut välttämättömät tarvikkeet oppilaitoksen lausunnon/luettelon tai opettajan selvityksen mukaisesti edullisimman vaihtoehdon mukaan. Jos oppikirjoihin myönnetään toimeentulotukea maksusitoumuksella, luetellaan maksusitoumuksessa kirjat, joita sitoumus koskee. Lukiolaiselle sekä opiskeluun joka tähtää ammattitutkintoon, voidaan myöntää *kertaluonteisesti* täydentävää toimeentulotukea tietokoneeseen 300€.

Tarvittaessa voidaan uuteen ammattiin opiskelussa ottaa harkinnan mukaan huomioon ylläolevat kustannukset, mikäli kouluttautuminen edistää työllistymistä. Asiakas pyytää koulutustaholta selvitystä välttämättömistä opiskelumateriaalista, sisältäen mm kirjat ja välineet.

RUOKAMENOT

Ruokamenot kuuluvat pääosin perusosalla katettaviin menoihin. Myönnetään harkinnanvaraisen toimeentulotukea vain krisitilanteissa välttämättömiin elintarvikkeisiin. Ei myönnetä toistuvasti, ohjataan tällöin hakemaan ruokaa ilmaisjakelusta.

Mikäli ruokaa varten myönnetään harkinnanvaraista toimeentulotukea kirjoitetaan maksusitoumus, johon kirjataan että se koskee ainoastaan elintarvikkeita.

SILMÄLASIT

Silmälasit ja piilolinssit kuuluvat perustoimentukeen ja haetaan Kelasta

SAUNAMAKSUT

Saunamaksut kuuluvat perustoimeentulotukea niistä haetaan Kelasta

SIIVOUSPALVELU

Henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot sisältyvät perusosaan. Palvelutarpeen arvion perusteella voidaan myöntää ehkäisevänä toimeentulotukena asumisen turvaamiseksi välttämättömän kertaluonteisen siivouksen

(*esim. raivaussiivous*) kohtuulliset kulut. Ennen päätöstä raivaussiivouksesta tulee pääsääntöisesti olla

Terveystarkastajan tai paloviranomaisen kehoitus. Päätöstä tehtäessä pyydetään tarjous vähintään kahdelta palveluntuottajalta. Asiakkaan omatoimista siivoamista voidaan poikkeustapauksessa tukea korvaamalla välttämättömät siivousvälineet.

Säännölliseen siivoukseen, johtuen alentuneesta toimintakyvystä, voidaan harkinnan mukaan myöntää täydentävää toimeentulotukea.

SÄHKÖMAKSUT

Sähköstä aiheutuvat kulut kuuluvat asumisen peruskustannuksiin ja tukea haetaan Kelasta.

TYÖVAATTEET

Työttömälle voidaan työvaatteiden ja turvakenkien osalta myöntää täydentävää toimeentulotukea jos työhönmeno edellyttää sitä. Samoin opiskelijalle voidaan myöntää työvaatteet.

Pyydetään työnantajan selvitys asiasta.

VAATEKUSTANNUKSET

Vaatemenot sisältyvät toimeentulotuen perusosaan. Tavanomaista suurempiin vaatemenoihin voidaan myöntää toimeentulotukea esimerkiksi vamman tai sairauden vuoksi.

Romaninaisen hameeseen myönnetään täydentävää toimeentulotukea enintään 400€ joka kolmas vuosi. Edellytyksenä on, että käytössä oleva hame on huonokuntoinen ja että hakija on ollut toimeentulotuen toistuvais- tai pitkäaikaisasiakas, tai ylijäämä on noin vuoden ajan ollut niin vähäinen, ettei sillä ole koh-
tuudella voinut varautua kyseiseen hankintaan. Jos henkilö on muuttanut toiselta paikkakunnalta, tarkis-
tetaan lähtökunnasta, milloin hameraha on viimeksi myönnetty. Romaniväestön muut vaatehankinnat
sisältyvät perusosaan.

Hautajaisvaatteisiin ei myönnetä toimeentulotukea, koska vaatemenot sisältyvät perusosaan.

Myönnetään maksusitoumuksena tai kuittia vastaan.

VARASTO

Tukea varaston tilapäiseen vuokraan (enintään 3kk) kuuluu perustoimeentulotuen piiriin ja haetaan Kelan kautta. Kela tarvitsee liitteeksi suunnitelman asumisen järjestelyihin jatkossa. Mikäli tehdään jatkopäätös täydentävästä toimeentulotuesta tarvitaan liitteeksi Kelan päätös. Tuki myönnetään edullisimman vaihtoehdon mukaan maksusitoumuksena tai toimitettujen tositteiden perusteella.

Tukea voidaan myöntää erityistilanteessa ja mikäli henkilöllä ei ole vakituista asuntoa.

VUOKRAVAKUUS

Vuokravakuuden myöntäminen kuuluu perustoimeentulotukeen ja haetaan Kelan kautta.

*Eryteisistä syistä vuokravakuus voidaan myöntää kunnasta. Tuki myönnetään maksusitoumuksena. Vuok-
ralainen ja vuokranantaja eivät voi sopia että viimeinen vuokra otetaan vuokravakuudesta.*

VUOKRAVELKA

Kun tukea haetaan vuokravelkaan, selvitetään velan syntymiseen johtaneet syyt ja hakijan muu velkaantuminen sekä asunnon menettämisen seuraukset jos hakija tai perhe menettää asunnon ja asumisen vaihtoehdot. Hakijalle tarjotaan

neuvontaa maksusuunnitelman tekemiseksi ja vuokranantajan kanssa käytäviin neuvotteluihin.

Maksusuunnitelman tekeminen velkojen hoitamiseksi osamaksuina on aina ensisijainen toimeentulotuen

myöntämiseen nähden. Tapauskohtaisesti voidaan myöntää osaan veloista ehkäisevää toimeentulotukea. Jos ehkäisevää tukea myönnetään asumisen turvaamiseksi vuokravelkoihin tai muihin asumismenoihin, selvitetään olisiko hakijalla oikeus takautuvaan perustoimeentulotukeen niinä kuukausina, joina vuokra tai laskut ovat jääneet maksamatta. Edellytetään aina, että asumistuen ja perustoimeentulotuen maksut asumismenojen osalta ohjataan *asiakkaan toimesta Kelasta* suoraan vuokranantajalle ja muulle maksunsaajalle esimerkiksi sähkö- ja vesilaitokselle. Toistuvissa vuokran- tai muiden maksujen laiminlyönneissä tarjotaan asiakkaalle mahdollisuus välitystili-palveluun arjessa selviytymisen ja asumisen turvaamiseksi.

Jos hakija olisi kyennyt maksamaan vuokrat tuloillaan mutta hän on sen sijaan käyttänyt rahat muuhun tarkoitukseen velka ei pääsääntöisesti toimeentulotukena myönnetä. Asia käsitellään aina aikuissosiaalityönteimissä. Vuokranantaja tai muu taho ei voi hakea asiakkaan puolesta tukea vuokravelkaan. Mikäli vuokravelka on suuri eikä sopimukseen maksusuunnitelmasta päästä, tuetaan asiakasta toisen halvemman asunnon hankinnassa asumisen turvaamiseksi.

Sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaaja voi myöntää enintään 2500 euroa ehkäisevää/täydentävää toimeentulotukea asiakkaalle vuositasolla, yksikköpäällikön on muutoin otettava kantaa tilanteeseen